

## คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

เนติยา แจ่มทิม, ศษ.ค.\*

จารุวรรณ สอนงญาติ, ศษ.ค.\*\*

ลักขณา ศิริถิกุล, ประ.ค.\*\*\*

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาล 4 แห่งตามภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ วิทยาลัยฯ ละ ๑๐-๑๕ คน โดยการสุ่มแบบการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมี 17 คุณลักษณะ คือ 1) คุณลักษณะทางกาย 2) คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 3) คุณลักษณะทางสังคม 4) คุณลักษณะส่วนบุคคล 5) คุณลักษณะด้านความรู้ 6) คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน 7) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ 8) คุณลักษณะทางแรงจูงใจ 9) คุณลักษณะทางทักษะ 10) คุณลักษณะด้านการบริหาร 11) คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม 12) คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ 13) คุณลักษณะด้านความสามารถที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น 14) คุณลักษณะด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน 15) คุณลักษณะด้านความสามารถในการทำงานกับชุมชน 16) คุณลักษณะด้านความสามารถในฐานะผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรมและจริยธรรม และ 17) คุณลักษณะด้านทัศนคติ

ข้อเสนอแนะหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และใช้ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษานำคุณลักษณะผู้นำที่ค้นพบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

**คำสำคัญ :** คุณลักษณะผู้นำ

---

\*,\*\* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี

\*\*\* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี

**Desired leader characteristics College of Nursing Under the Faculty of Nursing, Praboromarajchanok  
Institute.**

Netiya Jaemtim, Ed.D.

Jaruwan Sanongyard, Ed.D.

Lakana Siratirakul, Ph.D.

**Abstract**

This research is quantitative research to study the desirable leadership characteristics of nursing colleges under the Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute of Thailand. The sample consisted of nursing teachers from 4 nursing colleges by region. By random sampling in a chain use the unstructured interview. Analyze data by content analysis.

The research results were the research revealed that 17 traits of effective leadership were 1) physical traits 2) personality traits 3) social traits 4) personal traits 5) knowledge traits 6) practice ability, job 7) professional characteristics 8) motivation characteristics 9) skill characteristics 10) administrative characteristics 11) moral and ethical characteristics 12) leadership characteristics 13) ability to be able to work with others 14) ability to plan work 15) leadership characteristics ability to work with the community 16) competence as a religious leader culture and ethics and 17) attitude characteristics.

Recommendations from the agency desirable leadership qualities obtained from this research should be used as a guideline for the development of school administrators. And used in further consideration in making decisions on the selection of school administrators school administrators apply the characteristics of the found leaders to further develop the characteristics of effective school administrators.

**Keywords:** Leader Characteristics

## บทนำ

การเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาลทั่วทั้งโลก ผลจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงความเป็นโลกาภิวัตน์คือการแพร่กระจายไปทั่วโลก การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง เพื่อตอบสนองปรากฏการณ์ของสังคมโลกที่เกิดขึ้นในส่วนหนึ่งของโลกและส่งผลกระทบต่ออันรวดเร็ว และสำคัญต่อส่วนอื่นๆของโลก ในส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการก่อตั้งประชาคมอาเซียนขึ้น เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาค ดำรงสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์การเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมและการกินดีอยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก การศึกษามีความสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องหลากหลายด้านที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้ การจัดการศึกษาในแผนการจัดการศึกษาประกอบด้วยการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชากรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ.2558 อันจะนำไปสู่การขจัดความไม่รู้หนังสือในภูมิภาค ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ จัดการศึกษาให้กับประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียม โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมเชื้อชาติ ภูมิประเทศและความบกพร่องทางร่างกาย สำหรับประเทศไทยแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการ

ดำเนินการด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และภายในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรือง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 28 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกด้านทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และการสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาสังคม สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องปรับระบบการบริหารให้มีคุณภาพมากขึ้นทั้งในด้านบุคคล ทรัพย์สิน การเงินและงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อส่งผลให้องค์การของตนเองเป็นองค์กรที่มีคุณภาพมาตรฐานและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีเป้าประสงค์หลักคือการพัฒนาคณาให้มีความรู้ ความสามารถเป็นคนเก่ง และเป็นคนดี พร้อมทั้งจะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้วิถีชีวิตไทยที่สามารถแข่งขันกับคนอื่น ๆ ได้จะต้องมีกลไกการสร้างคนที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การสร้างสังคมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ คือผู้บริหารสถานศึกษาเพราะต้องเป็นผู้นำและผู้แสวงหาความร่วมมือจากบุคลากร ชุมชน องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่นๆ ร่วมกันจัดและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมั่นคง บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การจัดการศึกษาให้มี

ประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังนั้นอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่นปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร และปัจจัยพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหาร เนื่องจากสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ ต้องมีความก้าวหน้าที่ดี มีมาตรฐานสูง นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนและประสบผลสำเร็จสูง สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสูงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทั้งด้านวิชาการ และพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ดังนั้นภาวะผู้นำจะเป็นตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ส่วนฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2013) ให้แนวคิดที่ว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน สร้างขวัญแรงใจในการทำงานของครู หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ และคุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งความสำเร็จของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ในการบริหารบุคลากร การเงินและการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น โดยผู้บริหารจะต้องโยกมาสู่พฤติกรรมการบริหารในรูปแบบต่างๆ เช่นการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม จะเห็นได้ว่าผู้บริหารจะใช้ภาวะผู้นำเพื่อบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก เป็นองค์การทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่กำลังปรับตัวเพื่อให้เข้ากับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ต้องผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพเพื่อตอบสนองต่อนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่เน้นกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ.2552 ต้องครอบคลุมอย่างน้อย 6 ด้านคือ 1.ด้าน

คุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6.ด้านทักษะพิสัย

ภาระหน้าที่ตามมาสำหรับวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก คือ จำเป็นต้องพัฒนาบทบาทของตนเอง ขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน อันจะส่งผลให้วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นด้วยสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณลักษณะอย่างเดียวกับอุดมศึกษาชั้นนำ คุณภาพเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับบริบทเป็นเรื่องของประสิทธิผลหรือระดับของการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมทางการศึกษาบรรลุผล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีต้องเร่งพัฒนาตนเอง เพื่อให้องค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การบริหารหน่วยงาน ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน เช่นเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษา เพื่อที่จะให้การศึกษาเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ

### ปัญหาของการวิจัย

จากบทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำ เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้องค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในด้านการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ

ต่างๆในโลก ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ที่มีความเป็นพลวัตตลอดเวลาในเรื่องของการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นควรมีแนวทางในการดำเนินงานในสถาบันการศึกษา ที่จะขับเคลื่อนไปสู่ทิศทางของอาเซียนได้อย่างไร

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากสภาพความเป็นมาและปัญหาของการวิจัยดังที่ได้กล่าวข้างต้นเพื่อให้มีความชัดเจนในการตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีบทบาทในการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

2. เพื่อนำเสนอคุณลักษณะภาวะผู้นำผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

### ข้อคำถามของการวิจัย

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างไรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

### กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาคุณลักษณะผู้นำและภาวะผู้นำโดยศึกษาจากหลักการ ทฤษฎี เอกสารต่างๆ รวมทั้งศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริงในวิทยาลัยพยาบาลและสัมภาษณ์อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก เพื่อได้มาซึ่งคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้ผสมผสานแนวคิดของนักวิชาการหลายคนรวมถึงจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและบริบทของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยใน 2 ประเด็นหลักดังนี้

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาเชิงเนื้อหาตามตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะผู้นำ

2. ขอบเขตเชิงประชากร

ประชากรในการวิจัยเป็นอาจารย์ประจำของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

**คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร** หมายถึง สิ่งที่ใช้ให้เห็นความดี หรือลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษา

**วิธีดำเนินการวิจัย**

ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative research ) ที่มีการศึกษากลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง (the one shot, non experimental case study)

### ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสารบทความ ตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สำหรับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของคุณลักษณะผู้นำของวิทยาลัยพยาบาลที่มี

ประสิทธิภาพในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ใช้ประชากรจากวิทยาลัยพยาบาล 4 ภาค

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้โดยการสุ่มแบบการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำของหน่วยตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้วจนกระทั่งได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

เลือกอาจารย์จากวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์

1. อาจารย์ด้านการสอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบ

สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interviews)

ขอหนังสือจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสัมภาษณ์ไปยังวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2563 ได้ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล สำหรับนำไปวิเคราะห์

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงานในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ด้วยการคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

### ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรม

ราชชนก จำนวน 40 คน เป็นหญิง เป็นร้อยละ 95 เป็น ร้อยละ 5 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 จระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 32 มีรายได้อยู่ในช่วง 30001-40000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ได้ 17 คุณลักษณะ ดังนี้

คุณลักษณะที่ 1 คุณลักษณะทางกาย ได้แก่ ลักษณะภูมิฐาน มีลักษณะสง่างาม รูปร่างสมส่วน ดูแลตนเองอย่างดี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “ภูมิฐาน สง่างาม น่าเกรงขาม รูปร่างสมส่วน อ่อนโยน มีความยืดหยุ่น เฉลียวฉลาด มีความฉลาดทางอารมณ์” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 2 คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ได้แก่ บุคลิกภาพที่ดี น่าเคารพยกย่อง แต่งตัวเรียบร้อยดี มีสุนทรียสนทนา อ่อนน้อม มีเหตุผล ทำทางเป็นมิตร สุขภาพจิตดี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร พึงประสงค์ คือ “อ่อนโยน หนักแน่น มีเหตุผล ไม่เชื่อคนง่าย น้ำเสียงร่าเริง เป็นมิตรมีความเข้าใจ สนุกไม่เจ้ากี้เจ้าการ แต่งตัวดี มีอารมณ์ขัน ไม่ออกคำสั่ง อ่อนน้อม น่าเกรงขาม พูดตรงๆ ทำทางเป็นมิตร เป็นกันเอง” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 3 คุณลักษณะทางสังคม ได้แก่ เป็นผู้กว้างขวาง เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถเข้าสังคมได้ดี นำชื่อเสียงที่ดีให้สถาบัน สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ไม่เห็นแก่ตัวทำงานเฉพาะหน้าได้ดี ไม่เห็นแก่ตัวทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่แบ่งแยกชนชั้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “รู้จักคนเยอะ ร่วมมือกับทั้งภาครัฐและเอกชน” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 4 คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เป็นคนใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความฉลาดทางอารมณ์ มีความรับผิดชอบสูง เกลี้ยกล่อม ไม่เคร่งครัด พบปะนักศึกษาบ่อยๆ มีปฏิภาณไหวพริบ พูดอย่างที่ทำ ทำอย่างที่ทำ อุดมทุนสูง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทนสูง” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 5 คุณลักษณะด้านความรู้ ได้แก่ มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีและสารสนเทศ พัฒนาตนเองตลอด มีความรู้ทันสมัยไม่หยุดนิ่ง ทันเหตุการณ์ มี IQ ดี เก่ง รอบรู้ ความรู้ระดับปริญญาตรีและโท มีความรู้ในวิชาชีพและการศึกษา มีการเผยแผ่ความรู้สู่สาธารณะ ผู้นำทางวิชาการ ความรู้ด้านกฎหมาย และรักความก้าวหน้า

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอด” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 6 คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้แก่ มีความยืดหยุ่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดใหม่ๆ และมีความเข้าใจในการทำงาน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 7 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้ในวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญในสาขาพยาบาลและการบริหาร และมีประสบการณ์ในกรทำงาน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “ต้องรู้ในวิชาชีพพยาบาล” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 8 คุณลักษณะทางแรงจูงใจ ได้แก่ สร้างแรงจูงใจ มีการสนับสนุนการทำงาน สร้างและส่งเสริมความสามัคคี สนับสนุนให้ลูกน้องร่วมมือกันทำงานและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 9 คุณลักษณะทางทักษะ ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี แก้ไขสถานการณ์ได้ดี แก้ไขปัญหาได้ดี ตัดสินใจเก่ง มีทักษะในการสื่อสาร มีทักษะในการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน มีทักษะให้คำแนะนำ ติดตามประเมินผล และมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะในการสื่อสาร” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 10 คุณลักษณะด้านการบริหาร ได้แก่ สามารถนำพองค์กรให้ก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ พัฒนาองค์กรให้ทำให้หน่วยงานอื่น นำพาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการกำหนดนโยบาย มีการวางแผนในการทำงาน บริหารงานเก่งทั้งงบประมาณและบุคคล มอบภาระงานไม่หนักเกินไป มีการสั่งงานผ่านหัวหน้างาน ไม่แบ่งพรรคพวก และมีสวัสดิการที่ดี

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “บริหารจัดการดี มีการผ่านงานมาที่หัวหน้าอีกที” (อาจารย์ กรกฤตาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 11 คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่คดโกง มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ทุจริต ไปงัดตรวจสอบได้ เมตตา กรุณา มีทศพิธราชธรรม เสียสละ มีความยุติธรรม ความเป็นกลางให้การสนับสนุนลูกน้องเท่าๆ กัน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “คุณธรรมจริยธรรม มีความยุติธรรม” (อาจารย์ กรกฏาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 12 คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ มีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำในการทำงาน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ที่ดี มองการณ์ไกล เปิดโอกาส และสนับสนุนให้ลูกน้องได้ทำงานอย่างอิสระ คอยช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา มีทักษะการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ไม่กล่าวโทษลูกน้อง

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ที่ดี” (อาจารย์ กรกฏาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 13 คุณลักษณะด้านความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกหน่วยงาน ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นได้ดี มีเครือข่าย มีการตกลงทำความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ ไม่ยุ่งการเมือง และเข้าใจผู้ร่วมงาน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกหน่วยงาน มีการตกลงทำความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น” (อาจารย์ กรกฏาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 14 คุณลักษณะด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ มีการวางแผนระยะสั้น ระยะยาว และมีหลักเกณฑ์

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “สนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ มีการวางแผนระยะสั้น ระยะยาว” (อาจารย์ มินาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 15 คุณลักษณะด้านความสามารถในการทำงานกับชุมชน ได้แก่ ต้องทำงานร่วมกับชุมชน และเป็นคนในท้องถิ่น

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “ต้องทำงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้” (อาจารย์ กรกฏาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 16 คุณลักษณะด้านความสามารถในฐานะผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรม และจริยธรรม ได้แก่ มีธรรมะประจำใจ เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และมีความพอเพียง

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “มีธรรมะประจำใจ” (อาจารย์ กรกฏาคม, 2563)

คุณลักษณะที่ 17 คุณลักษณะด้านทัศนคติ ได้แก่ มองโลกกว้างขวาง มีทัศนคติที่ดี และมีประชาธิปไตย

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ คือ “ประชาธิปไตย” (อาจารย์ กรกฏาคม, 2563)

### อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่พึงประสงค์ วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ที่สนับสนุนการทำงานของบุคลากรมีทั้งหมด 17 คุณลักษณะ คือ 1) คุณลักษณะทางกาย 2) คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 3) คุณลักษณะทางสังคม 4) คุณลักษณะส่วนบุคคล 5) คุณลักษณะด้านความรู้ 6) คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน 7) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ 8) คุณลักษณะทางแรงจูงใจ 9) คุณลักษณะทางทักษะ 10) คุณลักษณะด้านการบริหาร 11) คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม 12) คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ 13) คุณลักษณะด้านความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น 14) คุณลักษณะด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน 15) คุณลักษณะด้านความสามารถในการทำงานกับชุมชน 16) คุณลักษณะด้านความสามารถในฐานะผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรม และจริยธรรม และ 17) คุณลักษณะด้าน

ทัศนคติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมถวิล ชูทรัพย์. (2550) ได้ศึกษา การพัฒนาเครื่องมือและตัวบ่งชี้ คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 17 คุณลักษณะดังที่กล่าวมา

#### ข้อเสนอแนะ

##### ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

##### ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ในการบริหารสถานศึกษาโดยตรงควรนำคุณลักษณะ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็น แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และใช้ในการ พิจารณาประกอบการตัดสินใจคัดเลือกผู้บริหาร สถานศึกษาต่อไป

##### ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบ คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการ

#### เอกสารอ้างอิง

ณภัทสรณ์ นรกิจ และ ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ.(2564).

คุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ ของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัด

กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6 (1), 55-69.

เบญจภา ไกรฤกษ์. (2556). แบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ของอธิการบดี มหาวิทยาลัยไทย ในทศวรรษ หน้า (พ.ศ.2556-2565).วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 2 (1) ,62-72

พัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

#### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือ และตัวชี้วัดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

2.ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหาร สถานศึกษาหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะ ผู้บริหารต่างสังกัด ต่างวัฒนธรรม ว่ามีคุณลักษณะ เหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร และข้อที่ควร ปรับปรุง

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). พระราชบัญญัติ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพ.ศ.2546 แก้ไข เพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2550.

สมถวิล ชูทรัพย์. (2550). การพัฒนาเครื่องมือและตัว บ่งชี้คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพ.(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต , สาขาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัย ศิลปากร).

Hoy,W. K. and C. Miskel. 2013. *Education Administration:Theory,Research and Practice*. New York: Mcgraw Hill.